

verslag

Omschrijving	Verslag bestuurlijk overleg hobbydierhouders en vSKBN
Voorzitter	Lieke Hendrix
Vergaderdatum en -tijd	9 oktober 2018, 14.00 uur - 16.00 uur
Locatie	Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit, Bezuidenhoutseweg 73, Den Haag

Directoraat-generaal Agro en Natuur

Directie Dierlijke Agroketens en Dierenwelzijn

Behandeld door

drs. A.C.J. Vergossen - Otten

T 070 378 5707

A.C.J.Vergossen@minez.nl

Datum

3 december 2018

Kenmerk

DGAN-DAD / 18271690

Kopie aan

Bijlage(n)

Organisatie	Naam	Functie
Vereniging van Stads- en Kinderboerderijen Nederland (vSKBN)	Corrie Reijnhout en Inger van der Laan	secretaris medewerker
Platform Kleinschalige Schapen- en Geitenhouders	Jan van der Zanden	secretaris
Stichting Zeldzame Huisdierrassen	Geert Boink	voorzitter
Kleindierliefhebbers Nederland	Jan Dirk Nijkamp en Harry Arts	voorzitter deskundige
Ned. Werkgroep Pluimvee en Parkvogels	Sible Westendorp	voorzitter
Ned. Vereniging van Vogelliefhebbers	Klaas Snijder en Jan de Bruine	voorzitter bestuurslid
Hobbyvarkenvereniging	Ragnhild Diepens en Renée Ibes	voorzitter bestuurslid
Nederlandse Sierduiven Bond	Thom Laming	voorzitter
Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit	Hans van Dongen Eelco Ronteltap Alide Vergossen	MT-lid coördinator diergezondheid Beleidsmedewerker (verslag)

Vergaderpunten

1. Opening

De directeur heet iedereen welkom en opent de vergadering.

2. Notulen vorige vergadering d.d. 24 oktober 2017.

Het verslag is vastgesteld op 29 januari 2018.

3. Mededelingen

De heer Westendorp neemt waar voor de heer Eyma van Aviornis en voor mevrouw Polman van de Nederlandse Belangenvereniging van Hobbydierhouders.

- Bijlage Beleidsbrief Dierenwelzijn

De beleidsbrief wordt gewaardeerd, maar de hobbydierhouders worden niet genoemd. De directeur licht toe dat in de beleidsbrief met name de lange beleidslijnen weergegeven worden ten aanzien van dierenwelzijn. De beleidsbrief is gerelateerd aan de "Visie landbouw, natuur en voedsel", die de kringlooplandbouw benadrukt. De verduurzaming van de veehouderij staat daarin centraal: emissies, duurzame stallen, diergezondheid en dierenwelzijn. Het gaat om de eigen rollen en verantwoordelijkheden en hoe LNV daarbij kan faciliteren. De directeur benadrukt dat het doel van de brief niet was om alles te benoemen, maar vooral datgene wat in het Regeerakkoord was opgenomen. De niet-genoemde onderwerpen, zoals de kleinschalige schapen- en geitenhouderij, zijn zeker niet minder belangrijk.

- Bijlage Wetsvoorstel houdverbod

- Afrikaanse varkenspest

Ten tijde van de vergadering heerst er in België Afrikaanse varkenspest in wilde zwijnen. In Oost-Europa zijn ook uitbraken onder gehouden varkens. Van belang is goed beheer van wilde zwijnenpopulaties door de provincies. Er is geen vaccin tegen deze dierziekte. Preventie is erg belangrijk. Maatregelen bij een uitbraak onder wilde zwijnen komen neer op instellen van een besmet gebied, verplicht afschermen van gehouden varkens en geen vervoer van varkens in het gebied. Mocht besmetting zich voordoen bij gehouden varkens dan zal er moeten worden geruimd. Ook een locatie met hobbydieren die besmet is, zal worden geruimd.

Tip: Online staat een beleidsdraaiboek voor Klassieke en Afrikaanse varkenspest met uitgebreide toelichting op de maatregelen.

- Ter sprake komt de situatie van de hobbyvarkens en minivarkens.

Iedere houder van 1 of meer varkens dient geregistreerd te worden, en het varken te voorzien van een I&R merk en verplaatsingen van varkens door te

geven, maar dat gebeurt niet altijd bij hobby- en minivarkens. De Vereniging voor Hobbyvarkens raadt leden aan zich als varkenshouder te registreren en heeft daarvoor een stappenplan ontwikkeld. De vereniging wordt hierin tegengewerkt door bepaalde minivarkensfokkers die juist aanraden zich niet te registreren onder meer vanwege mogelijke ruiming. Hierover is wel eerder contact geweest met de NVWA, maar daar is geen verdere actie uitgekomen. Gezien de situatie met AVP zou het goed zijn hier nog een keer naar te kijken. Garantie over niet ruimen kan twijfelende leden over de streep trekken om toch te registreren. De vereniging van Hobbyvarkens zou graag deelnemen aan het preventieoverleg dat er nu is voor AVP en heeft dit aan de GD, die in dat overleg zitten, laten weten. De suggestie wordt gedaan om te kijken of er een vergelijking te maken is met het isolatieprotocol dat de NVWA heeft voor zeldzame huisdierrassen.

Afspraak

Kijken wat er gedaan kan worden om het registeren van hobbyvarkens te verbeteren. Daarbij kijken of het isolatieprotocol van de NVWA voor zeldzame huisdierrassen nuttig kan zijn. Eelco Ronteltap is contactpersoon. Bij de NVWA is dat Harry Rozendaal (adviesteams en crisisteams). Eelco zal de wens voor deelname aan het preventieoverleg doorgeven aan de dossierhouder varkensgezondheid (Judith Velthuisen).

4. Evaluatie van het overleg met directeur DAD (Dierlijke Agroketens en Dierenwelzijn)

- We houden dit overleg 1 x per jaar sinds 2004. Zijn we tevreden met dit overleg? Hoe ziet LNV zijn rol m.b.t. de hobbyhouders?

- De hobbydierhouderij is in de afgelopen jaren steeds meer in de knel gekomen deels als gevolg van de intensivering van de commerciële houderij. Jaarlijks terugkerende HPAI en gevolgen voor de vogeltentoonstellingen (hart van de verenigingen KLN en NBVV) en nu zelfs aanscherping maatregelen door EC.

- Geen keuringen schapen en geiten zonder vaccinatie Q-koorts welke belastend is organisatorisch (en financieel) en voor jonge dieren geen toegevoegde waarde heeft voor de volksgezondheid (raakt hart van de fokverenigingen)

*- Komst wolf in Nederland heeft extra grote gevolgen voor de kleinschalige schapenhouderij nu vergoeding van schade/preventie voor onze groep houders lijkt te worden uitgesloten.
(zie punt 7)*

*- Rendactarieven: gevolgen schaalvergroting commerciële houderij komen in sterkere mate op bord van hobbydierhouder dan op het bord van de commerciële houder.
(zie punt 10)*

- Tariefsystematiek I&R en efficiency RVO is geen tussentijds overleg waard. Een aantal van deze kwesties is uitgebreid besproken en wij weten dat bij Q-koorts politiek gezien beleidswijziging nu niet mogelijk is. De aanscherping AI-maatregelen en andere aanscherpingen in de Europese Regelgeving is geen Nederlandse wens. Desalniettemin zijn de consequenties zeer ingrijpend. Op andere punten zijn wij teleurgesteld, bijvoorbeeld het dossier I&R schapen- en geiten. (zie punt 7)

- Wij verwachten van Directeur DAD dat deze voldoende kennis heeft van en oog heeft voor de kleinschalige houderij en zijn problemen. De kleinschalige houderij heeft een belangrijke sociale, maatschappelijke en landschappelijke functie in de samenleving. Er is volgens ons sprake van een algemeen maatschappelijk belang.

De aanwezigen geven aan dat zij niet alleen willen spreken over excessen en achter de feiten aan willen lopen, maar vooral eerder geïnformeerd willen worden over op handen zijnde veranderingen en andere beleidsinitiatieven. De aanwezigen zien graag meer toekomstgericht overleg. De verenigingen doen hun best om goed georganiseerd te zijn en goede communicatie te verzorgen aan de leden. Tijdige informatie aan de leden is essentieel om de leden het gevoel te geven dat de verenigingen gehoord worden. Anderzijds beschikken hobbydierhouders over veel informatie die belangrijk is voor een goede invulling van regelgeving. De directeur geeft aan dat LNV een dialoog gaat starten over dierenwelzijn. De hobbydierhouderij zal daar in betrokken worden. Datzelfde geldt voor de evaluatie van de Wet Dieren.

Afspraak:

De hobbydierhouders stemmen hiermee in en houden rekening met de nodige tijdsinvestering in de dialoog.

Afspraak:

Het overleg gaat zich meer richten op de voorkant van het proces. Dit kan betekenen dat het bestuurlijk overleg vaker dan eenmaal per jaar plaatsvindt.

Over situaties die een snellere actie behoeven, kan altijd direct contact worden opgenomen met de dossierhouder of met de contactpersoon voor hobbydierhouders en kinderboerderijen.

Afspraak:

Alide Vergossen is contactpersoon om vragen aan door te geven. De dossierhouders worden gevraagd ook alert te zijn op gevolgen van regelgeving en beleid voor hobbydierhouders en kinderboerderijen en dit te delen met de betreffende vereniging.

Het optreden van de handhavers in verband met het lastige begrip **bedrijfsmatigheid** wordt ervaren als bedreigend. De handhavers zouden regelmatig dreigen met een maatregelen. Tot een proces-verbaal komt het kennelijk tot nu toe niet. Dat maakt het lastig om een lijn te ontdekken in de werkwijze/de motivering van de handhavers. De directeur geeft aan dat de NVWA gaat over de interpretatie van de regelgeving. Om te beginnen zouden we moeten weten hoe de NVWA omgaat met het begrip bedrijfsmatigheid in relatie tot hobbydierhouders en de vSKBN.

Afspraak

Paula Polman verzamelt 10 casusvoorbeelden en stuurt deze naar Alide Vergossen. Daarna een gesprek met de NVWA.

5. Vogelgriep

We hebben verzocht om een overleg eind augustus/begin september met Wim Pelgrim en Nina Berendsen als vervolg op overleg eind mei (m.n. tentoonstellingsverbod/ wereldvogeltentoonstelling Mondial en compartimentering) en ter bespreking van de brief die KLN verzonden heeft. Al naar gelang de uitkomst van dit overleg met Directeur DAD bekijken wat vervolgstappen kunnen zijn.

De heer Nijkamp geeft aan graag procesinformatie te willen krijgen over lopende zaken wanneer de behandeling lang duurt. Eelco licht toe dat besluitvorming over hoe om te gaan met het tentoonstellingsverbod in voorbereiding is en dat we hopelijk binnen een maand uitsluitel hebben.

Afspraak

Zodra er een besluit is van de minister, worden de organisaties geïnformeerd. Dit zal gedaan worden door middel van een brief.

De NBVV en KLN hebben dit voorjaar een brief gestuurd met vragen over een wereldtentoonstelling voor vogels die in januari in Zwolle is georganiseerd. Het ministerie heeft per brief laten weten dat de Europese regelgeving geen ruimte biedt voor uitzonderingen. Er kan dus geen uitzondering worden gemaakt.

Waarom niet een ander tijdstip en een andere plaats kiezen vraagt LNV zich af? De hobbyhouders geven aan dat uitwijken naar een andere plaats en tijd moeilijk is. Zwolle is de thuishaven, het broedseizoen is in mei en op bepaalde

tijdstippen zijn de vogels in de rui. Bovendien zijn er ook in andere gebieden uitbraken.

6. Invasieve soorten

Klopt het dat er veel nieuwe vogelsoorten zullen worden toegevoegd aan deze lijst?

De directie Natuur en Biodiversiteit is verantwoordelijk voor dit dossier. Tot nu toe staan er op de Unielijst van uitheemse invasieve soorten, die in totaal 49 soorten omvat, vier soorten vogels: heilige ibis, huiskraai, nijlgans en Rosse stekelstaart. Bij de soorten waarvoor op dit moment risicoanalyses worden beoordeeld door het wetenschappelijk comité van de EU zit 1 vogelsoort, namelijk de Common myna (treurmaina).

Afspraak

Alide Vergossen zal de adresgegevens van Jan de Bruine doorgeven aan directie Natuur en Biodiversiteit en vragen om contact met hem op te nemen over deze lijst. (is inmiddels gebeurd)

7. Schapen en geiten

- schadevergoeding/tegemoetkoming preventiemaatregelen wolvenschade (uitsluiting hobbyhouders door Provincie Drenthe dreigt)

De provincies beheren gezamenlijk het Faunafonds; hiervoor is een unit ingericht bij BIJ12. Voor uitgaven in het kader van een tegemoetkoming in de schade die veroorzaakt wordt door beschermde diersoorten stellen de provincies beleidsregels op. Tot nu toe hadden deze altijd betrekking op schade aan agrarische bedrijven, niet voor particulieren of hobbyhouders van dieren. Bovendien wordt het nemen van preventieve maatregelen door deze bedrijven niet uit het Faunafonds vergoed. Provincies kunnen als zij dat wensen de beleidsregels aanpassen. Het Faunafonds is qua financiën al in 2006 gedecentraliseerd en qua aansturing sinds de inwerkingtreding van de Wet natuurbescherming per 1-1-2017. Wij hebben hier als rijk geen bemoeienis mee.

Als de verenigingen van hobbydierhouders en dierenbeschermingsorganisaties veranderingen wensen in deze beleidsregels willen, moeten zij daarvoor de provincies/BIJ12 aanspreken. De directeur zal de voorzitter van het bestuurlijk overleg (de heer Drenth) attenderen op deze problematiek (Is inmiddels gebeurd). Een ander contactadres is: Daan Jacobs, unitmanager Faunafonds en ACSG, telefoonnummer 085-486 22 22. (website BIJ12).

- Tariefsystematiek I&R en efficiency RVO (brief Platform, reactie LNV en voortgang in overleg I&R)

De heer Van der Zanden vraagt naar het nieuwe tariefstelsel. Daarover is nog

geen vooroverleg geweest.

Op 24 mei 2018 is over het tariefstelsel een brief gestuurd aan mevrouw Polman en de heer Van der Zanden. Eerder werden bepaalde kosten van het I&R systeem niet doorberekend aan de UBN-houder. Dat gebeurt sinds 2017 wel.

Er wordt gewerkt aan een nieuw tariefstelsel. Dit is echter nog niet zover dat er al consultatie mogelijk is. Zodra dit zo ver is zullen LNV en RVO de organisaties consulteren. Gestreefd wordt naar een evenredige verdeling van lusten en lasten.

Afspraak

Elco Ronteltap neemt de tariefkwestie mee "aan de voorkant".

- Regeling bestuurlijke boetes I&R. Deze is nu in consultatie. Wij zullen ons standpunt in het overleg toelichten. Wij vinden de boetes te hoog. Doordat alle houders over 1 kam geschoren worden (bedrijven met miljoenen winsten en houders van enkele schapen of geiten) ontstaan scheve verhoudingen en raakt de proportionaliteit zoek.

Aanvullende informatie van Paula Polman september 2018: *Het gaat de hobbydierhouders om de artikelen met de hoogte van de bestuurlijke boete, 1500 - 5000 euro.*

In de toelichting staat dit zo omschreven:

Bij de keuze voor de indeling van overtredingen in een boetecategorieën, bedoeld in artikel 2 van de Regeling bestuurlijke boetes GWWD is gekeken naar de ernst van de overtreding en het belang dat met het overtrede voorschrift wordt beschermd. In zijn algemeenheid zijn overtredingen van voorschriften die administratieve verplichtingen bevatten ingedeeld in de categorie geringe overtredingen (€ 500,-). Voorschriften die de traceerbaarheid en daarmee de kern van het I&R-systeem raken, zoals de uitgifte van correcte merken, het merken en hermerken van dieren, de eerste melding van een dier en de melding van verplaatsingen van dieren zijn ingedeeld in de categorie overtredingen (€ 1500,-). Tot slot zijn overtredingen van voorschriften die de traceerbaarheid borgen in het geval er risico's voor de volksgezondheid kunnen worden geconstateerd, geplaatst in de categorie ernstige overtredingen (€ 2500).

Wij zijn van mening dat deze hoogten voor hobbyhouders die administratieve fouten maken niet proportioneel zijn. Vergelijk het met een boete voor door rood licht rijden 230 euro.

Wij snappen dat voor grootschalige fraude in de commerciële sector lage boetes geen effect sorteren omdat die boetes gewoon als bedrijfsrisico

gecalculeerd worden. Maar voor de kleinschalige houder is een dergelijk bedrag disproportioneel. Zie hiervoor ook de bijlage waarin verwezen wordt naar de ervaring van de NVWA het gemak waarmee de bestuurlijke boetes ikv de transportverordening worden betaald. Het gaat ons om de artikelen met de hoogte van de bestuurlijke boete, 1500 - 5000 euro.

Tijdens het overleg wordt veel gezegd over de hoogte van de bestuurlijke boete zoals die is geconsulteerd. Kern van de opmerkingen is dat de hobbydierhouders een gedifferentieerd beleid willen. De boetes voor bedrijven en voor de hobbydierhouders staan in geen verhouding, aldus de aanwezigen.

De hobbydierhouders hebben commentaar gegeven op dit voorliggende voorstel. De consultatie is ondertussen afgesloten. Er zijn veel opmerkingen over het onderdeel bestuurlijke boetes gemaakt. Met name over het toepassen en de hoogte van de bedragen.

De hoogte van de bestuurlijke boete ligt vast. Het instrument moet de komende tijd nog worden uitgewerkt door de NVWA en ingepast worden in het interventiebeleid I&R. De NVWA kan eerst een waarschuwing uitdelen. Ook zal NVWA vooraf duidelijk communiceren over het interventiebeleid. Het is niet duidelijk of de NVWA ruimte heeft om differentiatie toe te passen in het interventiebeleid.

Afspraak

Eelco Ronteltap zal de wens voor differentiatie voor hobbyhouders in het interventiebeleid van de NVWA meenemen in het overleg met de NVWA over de bestuurlijke boetes.

8. Evaluatie van de Wet dieren

- Stand van zaken?

Er wordt gestart met het plan van aanpak en vervolgens kijken we hoe we het op een goede manier organiseren. De evaluatie zal begin volgend jaar van start gaan. Ook de hobbydiersector zal in het kader van de evaluatie worden geconsulteerd. De hobbydiersector en de vereniging van Stads- en Kinderboerderijen Nederland geven aan dat hun inzet is een definitie die houvast biedt voor hobbydierhouders en kinderboerderijen, zodat zij weten of zij aan de eisen die daarbij horen moeten voldoen.

- Eisen vakbekwaamheid van toepassing op medewerkers kinderboerderijen?

De vraag betreft de onduidelijkheid rond het begrip bedrijfsmatigheid en de mogelijke verplichting van een vakbekwaamheidsbewijs. Kinderboerderijen zijn geen bedrijf, omdat zij een educatief doel nastreven. De vakbekwaamheidseisen zijn dan niet van toepassing die op een

gezelschapsdierenbedrijf wel van toepassing zijn. Is er sprake van bedrijfsmatig handelen bijvoorbeeld door de verkoop, pension en opvang van konijnen, cavia's, etc. en vindt dat plaats met een zekere omvang dan zijn de vakbekwaamheidsregels wel van toepassing. De NVWA of LID zal dit dan ter plaatse bekijken. De beheerder dient dan een vakbekwaamheidsdiploma te hebben in verband met het bedrijfsmatig verhandelen of fokken van gezelschapsdieren.

Afspraak

Het begrip bedrijfsmatig handelen zal in de evaluatie worden meegenomen.

De hobbydierhouders en vSKBN worden erbij betrokken.

Alide Vergossen is contactpersoon voor de hobbydierhouders en vSKBN ten aanzien van de evaluatie.

9. vSKBN

Q-koortsvaccinatie. Vragen van vSKBN aan NVWA worden niet beantwoord.

Naar aanleiding van het persbericht dit voorjaar ('NVWA wijst publieksbedrijven op belang Q-koortsvaccinatie') heeft de vereniging inhoudelijke vragen over Q-koortsvaccinatie gesteld. Beantwoording heeft lang geduurd. De NVWA controleert of correct is gevaccineerd en tijdig is geregistreerd of niet, maar doet geen verder onderzoek naar de reden waarom een bedrijf niet vaccineert. De NVWA werkt nu aan een doelgroepenanalyse en er komt nog vervolgoverleg met de vereniging.

Afspraak

Als er een probleem is, kan dat worden gestuurd aan Alide Vergossen die het vervolgens doorstuurt aan de juiste persoon. Beter nog om de lijnen kort en snel te houden.

10. Varkens

Wij hopen vóór 9 oktober overleg te hebben met Henk van de Velde/Jan Willem Zijlker over de afspraken m.b.t. voortgang op dit dossier (aanpassing preventieregelgeving t.b.v. fokmogelijkheden en problemen met verplichte afvoer dode hobbyvarkens door Rendac).

Over deze dossiers heeft Henk van der Velde op 17 september jl. telefonisch contact opgenomen met Paula Polman om de actiepunten op het dossier varken te bespreken.

Het is van groot belang is dat houders van (mini)varkens zich hebben aangemeld als houder van een of meer varkens, meldingen doen van aan- en afvoeren van varkens en de varkens voorzien zijn van een I&R merk.

Dode minivarkens moeten volgens de regelgeving door Rendac worden opgehaald. Waar dit niet kan in stads- of dorpskernen, kan Rendac ze ophalen voor € 500,-. Gevolg is dat eigenaren de dode varkens begraven in eigen tuin of in een plantsoen en mogelijk zich niet houden aan andere regelgeving. Dit is een zeer ongewenste situatie.

Afspraak

DAD zal het afvoeren van dode hobbyvarkens nogmaals onder de aandacht brengen van de verantwoordelijke directie hiervoor, te weten directie PAV.

Ten aanzien van de aanpassing van fokmogelijkheden zeldzame rassen, zijn voor deze doelgroep afspraken vastgelegd in de op 30 april jl. verzonden brief aan de heren Merks en Boink.

11. Rondvraag

- Wereldvogeltentoonstelling: vogels komen uit Marokko, Turkije, etc. Per begeleider mogen vijf vogels worden ingevoerd. Dit belemmert internationale tentoonstellingen. Landen zouden hiervan mogen afwijken. Hoe kan dit simpeler?

Afspraak

De heer Snijder stuurt hierover een mail aan Alide Vergossen. Wordt doorgegeven aan de dossierhouder.

- De heer Arts meldt dat mensen dode konijnen op de stoep vinden die daar gelegd worden door actievoerders en/of konijnen in nood. Dit is heel akelig en gevaarlijk in verband met verspreiding van ziektes. Er zou een preventieve aanpak moeten zijn voor dit soort terrorisme. De directeur adviseert in ieder geval aangifte te doen.

Afspraak

DAD geeft het door aan de veiligheidsambtenaren van LNV/EZ.
(is inmiddels gebeurd.)

- De heer Van der Zanden vraagt om een begroting ten aanzien van I&R vooraf. Tarieven worden overigens achteraf vastgesteld.

Afspraak

DAD zal deze wens onder de aandacht van RVO brengen.

12. Sluiting

De directeur bedankt de aanwezigen en sluit de vergadering om 17.00 uur.